

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ 157/2018
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΣΤ' ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίαση της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 2018

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Ιωάννης Διονυσόπουλος, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Παρασκευάς Βαρελάς, Βασιλική Τύρου, Γεώργιος Ανδρέου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ευαγγελία Σκαλτσά, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Νικόλαος Καραγιώργης. Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Σοφία Αναγνώστου-Παναχράντου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: το έγγραφο με αριθμ.πρωτ Γ31/2344/6.7.2018 του Υποδιοικητή του ΕΦΚΑ (Τμ.Μητρώου ,Προγραμματισμού Διαγωνισμών Στέγασης) της Δ/ση Στέγασης και Τεχνικών Υπηρεσιών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, εάν δύναται ο ΕΦΚΑ να υπογράψει προγραμματική σύμβαση με τον Δήμο Αθηναίων.

=====

Για το πιο πάνω ερώτημα, το ΣΤ' Τμήμα του Ν.Σ.Κ, γνωμοδότησε ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στο έγγραφο με αριθμό πρωτ.Γ31/2344/6.7.2018 και στα συνοδευτικά στοιχεία του φακέλου, αναφέρεται το ακόλουθο ιστορικό :

- 1) «Με τη σύσταση του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) με το ν.4387/2016 άρθρο 70α και την έκδοση της υπ' αριθμ. πρωτ.

B1/ΕΦΚΑ/45148/2655/2-10-2017 [ΑΔΑ: Ψ75Π46501Ω-ΚΛ5 & ΦΕΚ 4743 Β/29-12-2017} διαπιστωτικής πράξης περιγραφής ακινήτων ιδιοκτησίας τέως ΝΑΤ για τη μεταφορά τους στον ΕΦΚΑ, περιήλθε στον ΕΦΚΑ ακίνητο επί της οδού Αχαρνών 1-3 και Λιοσίων 2. Πρόκειται για συγκρότημα, στην πλατεία Βάθης της Αθήνας, αποτελούμενο από τρία επταώροφα κτήρια σε επαφή, απαρτιζόμενα από διαμερίσματα κατοικιών και ισόγεια καταστήματα, με ανεξάρτητες εισόδους, κοινούς βοηθητικούς χώρους στο υπόγειο (λεβητοστάσιο, δεξαμενή πετρελαίου κλπ) και επικοινωνία μεταξύ τους, μέσω βοηθητικών κλιμακοστασίων. συνολικής δομημένης επιφάνειας 3.946,59τ.μ., επί οικοπέδου 729,80τ.μ., το οποίο ανοικοδομήθηκε με την υπ' αρ. 5345/1952 οικοδομική άδεια που εκδόθηκε στην επωνυμία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου σε σχέδια του αρχιτέκτονα Ανδριανού Λαζαρίμου. Η κατασκευή των κτιρίων ολοκληρώθηκε το έτος 1958.....

Για το κτήριο αυτό έχει συναφθεί Μνημόνιο Συνεργασίας (ΑΔΣ 668/2014) καθώς επίσης και έχει συνταχθεί Σχέδιο Προγραμματικής Σύμβασης το 2016 μετά από συνεννόηση των νομικών υπηρεσιών του Δήμου Αθηναίων και του ΝΑΤ.

Τα διαμερίσματα που συμπεριλαμβάνονται στο εν λόγω ακίνητο, κατόπιν των εργασιών επισκευής και αποκατάστασής τους προκειμένου να καταστούν λειτουργικά και κατοικήσιμα θα αξιοποιηθούν μέσω του Προγράμματος του Δικτύου της Κοινωνικής Κατοικίας, για τη στέγαση οικογενειών που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του Δήμου Αθηναίων.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση του έργου, αυτή θα μπορούσε να καλυφθεί μέσω της αξιοποίησης του εργαλείου της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης του Δήμου Αθηναίων (Ο.Χ.Ε.) 2016-2020 στο Πρόγραμμα «Δίκτυο Κοινωνικής Κατοικίας» και αφορά στη φιλοξενία πενήντα (50) οικογενειών, συνολικά διακοσίων (200) ατόμων και την απασχόληση δώδεκα (12) ατόμων. Ο αιτούμενος χρόνος μίσθωσης προτείνεται στα είκοσι (20) έτη. Με την 344/Συν. 18/26 -04-2018 απόφαση του ΔΣ του ΕΦΚΑ εγκρίθηκε:

1. η καταρχήν έγκριση της παραχώρησης του ακινήτου (1^{ος} όροφος – 7^{ος}) επί των οδών Αχαρνών 1-3 & Λιοσίων 2, ιδιοκτησίας ΕΦΚΑ (πρώην ΝΑΤ) στο Δήμο Αθηναίων με βάση τις διατάξεις του αρ.50, παρ.1, εδάφιο στ' του ν. 4430/2016,

2. Η έναρξη των διαπραγματεύσεων με το Δήμο Αθηναίων,
 3. Η εξουσιοδότηση του Υποδιοικητή του ΕΦΚΑ και Λ. Σέμπου για τις διαπραγματεύσεις και τις περαιτέρω ενέργειες και διαδικασίες μέχρι και την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης παραχώρησης.
 4. Οι όροι παραχώρησης, η διάρκεια της παραχώρησης της χρήσης, οι υποχρεώσεις του φορέα προς τον οποίο γίνεται η παραχώρηση, το αντάλλαγμα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα θα καθορισθεί στη σχετική σύμβαση που θα υπογραφεί μεταξύ του ΕΦΚΑ και του Δήμου Αθηναίων, μετά το πέρας των διαπραγματεύσεων και κατόπιν νέας απόφασης...»
- Κατόπιν τούτων ερωτάται εάν δύναται ο ΕΦΚΑ να υπογράψει προγραμματική σύμβαση με τον Δήμο Αθηναίων, με βάση το επισυναπτόμενο σχέδιο.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ

Οι κρίσιμες διατάξεις που αποτελούν και το νομοθετικό πλαίσιο του ερωτήματος είναι οι ακόλουθες

2) Στο άρθρο 70 του ν. 4387/2016 (Α' 85) «Περιουσία, λογιστική και οικονομική λειτουργία», ορίζεται ότι:

«1. Το σύνολο του ενεργητικού και του παθητικού που προέρχεται από τους εντασσόμενους στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς, οι πόροι που προβλέπονται υπέρ αυτών από τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς και η κινητή και ακίνητη περιουσία τους, περιέρχονται αυτοδίκαια στον Ε.Φ.Κ.Α. ως καθολικό διάδοχό τους. Ο Ε.Φ.Κ.Α. υπεισέρχεται στα πάσης φύσεως δικαιώματα και υποχρεώσεις των εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών.

3) Στις παραγράφους 1α και 2α του άρθρου 100 του ν.3852/2010 (Α' 87) – Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης— Πρόγραμμα Καλλικράτης, όπως η μεν παρ.1α αυτού, αρχικά είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 8 παρ.9 του ν.4071/2012 (Α' 85), στη συνέχεια τροποποιηθεί με το άρθρο 74 του ν.4483/2017, (Α' 107/31-7-2017) και ακολούθως αντικατασταθεί με το άρθρο 179 παρ.1 του ν.4555/2018 (Α'

133/19-7-201), η δε περ. α της παρ. 2 αυτού έχει αντικατασταθεί με την παράγραφο 3 του άρθρου 179 του ν.4555/2018, ορίζεται ότι:

“Προγραμματικές Συμβάσεις

«1 α. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, τα δίκτυα δήμων και περιφερειών του άρθρου 101, οι περιφερειακές ενώσεις δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, η Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.), οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. που ανήκουν στο δημόσιο τομέα σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 όπως ισχύει, τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο ή με την Εγνατία Οδό Α.Ε. ή με τη Μ.Ο.Δ. Α.Ε. ή με την Ε.Τ.Α.Δ. ή με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή μεταξύ τους ή και με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή με τους φορείς των παραγράφων 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α` 147), μεμονωμένα ή από κοινού. Στις προγραμματικές συμβάσεις που μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Αν ένας εκ των συμβαλλομένων είναι το Δημόσιο ή εποπτευόμενος φορέας του, η προγραμματική σύμβαση δεν υπόκειται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 225..

2.α. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός, το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους,

τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης, καθώς και ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της προγραμματικής σύμβασης λειτουργικών εξόδων, καθώς και οι λεπτομέρειες καταβολής τους. Για την εκπλήρωση του σκοπού της προγραμματικής σύμβασης, ο κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει συγκεκριμένο αντικείμενο με συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Το Όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της προγραμματικής σύμβασης πρέπει απαραίτητα να ορίζεται στις προγραμματικές συμβάσεις, καθώς και οι αρμοδιότητές του και οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης»

4) Στο άρθρο 50 παρ 1 περ. στ' και η' του ν.4430/2016 (Α' 205/31-10-2016)
- Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις, ορίζεται ότι:

«Άρθρο 50

Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες ασφαλιστικές διατάξεις.

στ. Ακίνητα που ανήκουν σε Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης μπορούν να παραχωρούνται σε Υπηρεσίες του Δημοσίου, σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και σε λοιπά νομικά πρόσωπα κοινωφελούς ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα προς χρήση που θα εξυπηρετεί δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό, καθώς και σε φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας. Η παραχώρηση της χρήσης πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που ορίζει τους όρους παραχώρησης, μετά από γνώμη των Διοικητικών Συμβουλίων των Φορέων. Με την ως άνω απόφαση καθορίζονται η διάρκεια της παραχώρησης της χρήσης, οι υποχρεώσεις του φορέα προς τον οποίο γίνεται η παραχώρηση, το αντάλλαγμα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα...»

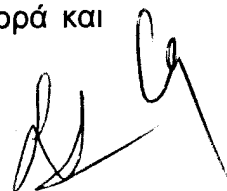
ΑΝΑΛΥΣΗ- ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ .

Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα υπηρεσία, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα.

5) Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 100 του ν.3852/2010 προγραμματικές συμβάσεις είναι διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση συγκεκριμένης κάθε φορά δραστηριότητας, παρέχοντας τη δυνατότητα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης να συμβάλλονται, μεταξύ άλλων, και με νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, συνδυάζοντας ή αλληλοσυμπληρώνοντας τις αρμοδιότητες ή τα οικονομικοτεχνικά μέσα που διαθέτουν με εκείνα του αντισυμβαλλόμενου φορέα, προκειμένου να επιτευχθεί η εκπόνηση μελετών, η κατασκευή έργων ή η παροχή υπηρεσιών που εντάσσονται στο πλέγμα των αρμοδιοτήτων και των καταστατικών τους σκοπών.

6) Με την διάταξη του άρθρου 50 παρ. 1 περ. στ' και η' του ν. 4430/2016, ρητά προβλέπεται ότι ακίνητα που ανήκουν σε Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, μπορεί να παραχωρούνται προς χρήση που θα εξυπηρετεί δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό, σε δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και σε διάφορα νομικά πρόσωπα και φορείς, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη των Διοικητικών Συμβουλίων των εν λόγω Φορέων, και ορίζει τους όρους της παραχώρησης αυτής. Περαιτέρω, με το τρίτο εδάφιο της ίδιας διάταξης ορίζεται ότι με την ως άνω απόφαση θα καθορίζεται η διάρκεια της παραχώρησης της χρήσης, οι υποχρεώσεις του φορέα προς τον οποίο γίνεται αυτή, το αντάλλαγμα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα, ενώ με το τελευταίο εδάφιο της εν λόγω διάταξης, ορίζεται ότι οι εργασίες διαμόρφωσης, συντήρησης, λειτουργίας, έκδοσης πολεοδομικών ή άλλων αδειών βαρύνουν τον φορέα προς τον οποίο γίνεται η παραχώρηση της χρήσης και μπορούν να συμψηφίζονται με το μηνιαίο μίσθωμα κατόπιν απόφασης του Δ.Σ. του φορέα που εκμισθώνει.

7) Η ανωτέρω διάταξη στοχεύει, κατ'αρχήν, στην προστασία των ακινήτων των Φ.Κ.Α., τα οποία παραμένουν κενά επί σειρά ετών, από την φθορά και

την απαξίωση λόγω της αχρησίας τους, παράλληλα όμως αποβλέπει στην εξυπηρέτηση δημόσιου ή κοινωφελούς σκοπού με την χρήση των εν λόγω ακινήτων δια της στέγασης σε αυτά, τόσο δημοσίων υπηρεσιών, όσο και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς και λοιπών νομικών προσώπων κοινωφελούς ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα ή φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, με την προϋπόθεση η χρήση τους να εξυπηρετεί έναν εκ των δύο σκοπών. Ο κάθε Φ.Κ.Α., μπορεί να κρίνει, κατά περίπτωση, για την επωφελέστερη αξιοποίηση κάθε ακινήτου του, σταθμίζοντας τόσο την εξυπηρέτηση του ειδικού του συμφέροντος, όσο και την εξυπηρέτηση του δημοσίου ή κοινωφελούς σκοπού, γι' αυτό ορίζεται ρητά ότι απαιτείται, πριν την απόφαση του Υπουργού, η γνώμη του Δ.Σ. του Φορέα που θα εισηγηθεί αναλόγως (Γνωμ. ΝΣΚ 58/2018).

8) Εξάλλου, για την ως άνω διάταξη, στην αιτιολογική έκθεση του ως άνω νόμου, αναφέρεται ότι: «...Επιπρόσθετα υφίστανται σημαντικά ακίνητα (ξενοδοχεία κ.λπ.) ιδιοκτησίας Φ.Κ.Α. τα οποία παραμένουν κενά επί σειρά ετών, υφιστάμενα φθορές που οδηγούν σε ολοένα μείωση της εμπορικής τους αξίας. Το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο λειτουργεί ανασταλικά για την παραχώρηση της χρήσης ακινήτων σε φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προς εκπλήρωση δημόσιου ή κοινωφελούς σκοπού. Ακίνητα των Φορέων που παραμένουν κενά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για στέγαση δημοσίων υπηρεσιών ή για παροχή ανθρωπιστικού ή κοινωφελούς έργου, μετά ή άνευ ανταλλάγματος. Ως τέτοια έργα μπορούν να θεωρηθούν υπηρεσίες στέγασης ευπαθών ομάδων, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε κοινωνικά ή ψυχικά θέματα, υπηρεσίες εξυπηρέτησης, υποστήριξης ή/και επικοινωνίας πολιτών κ.λπ.. Με τη διάταξη της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 παρέχεται η δυνατότητα με απόφαση του αρμοδίου Υπουργού, μετά από απόφαση του Δ.Σ. του Φορέα να παραχωρείται η χρήση τέτοιων ακινήτων προς εκπλήρωση των ανωτέρω σκοπών. Έτσι εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να παρέχεται κοινωφελές έργο και παράλληλα αποφεύγεται η φθορά και η απαξίωση των ακινήτων των φορέων. Παράλληλα μπορεί να δημιουργούνται θέσεις εργασίας, να αναβαθμίζεται κάποια περιοχή και να μην διαρρηγνύεται ο ιστός της πόλης και της κοινωνίας...».

9) Στην προκειμένη περίπτωση περιήλθε στον ΕΦΚΑ ως καθολικό διάδοχο του ΝΑΤ (άρθ. 70 του ν.4387/2016) συγκρότημα ακινήτων, για το οποίο είχε συναφθεί Μνημόνιο Συνεργασίας, καθώς επίσης και Σχέδιο Προγραμματικής Σύμβασης το 2016 μεταξύ ΝΑΤ και Δήμου Αθηναίων, υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρ. 100 του ν.3852/2010, η οποία όμως τελικώς δεν υπεγράφη.

Το εν λόγω "σχέδιο προγραμματικής σύμβασης", προβλέπει στο άρθρο 2 αυτού ότι: Αντικείμενο του έργου που αφορά η παρούσα σύμβαση είναι η αξιοποίηση των κτηρίων που περιγράφονται στη σύμβαση ως κοινωνικής κατοικίας και η διάθεσή τους σε δικαιούχους, που προσδιορίζονται από την κοινωνική υπηρεσία του Δήμου Αθηναίων, καθώς και σε ασφαλισμένους του ΝΑΤ που πληρούν τα αντίστοιχα κριτήρια. Απαραίτητη προϋπόθεση, ώστε ν' αποκτήσουν τα κτήρια την απαραίτητη λειτουργικότητα για την εκπλήρωση του παραπάνω σκοπού, είναι η επισκευή-ανάπλασή τους σύμφωνα με τις κτηριοδομικές προδιαγραφές. Το Ν.Α.Τ. με την υπογραφή της παρούσας παραχωρεί κατά χρήση στο Δήμο Αθηναίων τα ανωτέρω ακίνητα για την προαναφερθείσα χρήση, υπό τον όρο ότι ο Δήμος Αθηναίων θα υλοποιήσει τις αναλυτικά περιγραφόμενες εργασίες συνολικού εκτιμώμενου προϋπολογισμού 3.072.713, 00 ευρώ.

10). Με βάση τα προεκτεθέντα, και εν όψει της ισχύος κατά το έτος 2016 της διάταξης του άρθρου 50 του ν. 4430/2016 που έχει παρεμφερές, με εκείνο της διάταξης του άρθρου 100 του ν.3852/2010 αντικείμενο ρύθμισης, τίθεται το ζήτημα ποία εκ των δύο αυτών διατάξεων τυγχάνει εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση. Επ'αυτού σχηματίσθηκαν δύο γνώμες .

Η γνώμη της πλειοψηφίας αποτελείται από τον Ιωάννη Διονυσόπουλο Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ. και από τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Παρασκευά Βαρελά, Βασιλική Τύρου, Γεώργιο Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Βασίλειο Κορκίζογλου και Χαράλαμπο Μπρισκόλα,(ψήφοι 7), με την οποία συντάχθηκε και η Πάρεδρος Σοφία Αναγνώστου (γνώμη άνευ ψήφου), σύμφωνα με την οποία, στο τεθέν ερώτημα αρμόζει η ακόλουθη απάντηση:

Η παραχώρηση από τον ΕΦΚΑ στον Δήμο Αθηναίων των ακινήτων που αναφέρονται στο ιστορικό δεν μπορεί να γίνει στο πλαίσιο

προγραμματικής σύμβασης κατ' άρθρο 100 του ν. 3852/2010, αλλά σύμφωνα με το άρθρ. 50 του ν.4430/2016. Και τούτο διότι η ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 50 του ν. 4430/2016, η οποία αφορά την με ειδική διαδικασία (απόφαση Υπουργού που ορίζει τους όρους της παραχώρησης, μετά από γνώμη των Δ.Σ. των Φορέων) παραχώρηση των ακινήτων που ανήκουν σε Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, είναι ειδική σε σχέση με την ρύθμιση του άρθρου 100 του ν. 3852/2010, ως αφορώσα την διαχείριση (και εν γένει αξιοποίηση) για δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό (αποφυγή φθοράς, απαξίωσης κλπ) της ακίνητης περιουσίας των ΦΚΑ που ως ασφαλιστικό κεφάλαιο προστατεύεται συνταγματικά (άρθρ. 22 παρ. 5). Εξ ετέρου, η αναφορά στη διάταξη του άρθρου 50 παρ. 1 του ν. 4430/2010 των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημοσίου τομέα, δεν αποκλείει την εφαρμογή της και επί των ΟΤΑ, τους οποίους ο νομοθέτης δεν θέλησε ν' αποκλείσει, από το ρυθμιστικό πεδίο της εν λόγω διάταξης, καίτοι ρητά δεν τους μνημονεύει μεταξύ των λοιπών ν.π.δ.δ. Είναι αυτονόητο ότι, στην απόφαση του αρμοδίου Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, θα πρέπει να ορίζονται το αντικείμενο, οι όροι και η διάρκεια της παραχώρησης της χρήσης, οι υποχρεώσεις του φορέα προς τον οποίο γίνεται η παραχώρηση, το αντάλλαγμα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

11) Μειοψήφησε ο Νομικός Σύμβουλος του Κράτους Δημήτριος Αναστασόπουλος, (ψήφος 1), οποίος διατύπωσε την ακόλουθη γνώμη:

Α. Οι ενδιαφέρουσες και κρίσιμες για το υποβληθέν ερώτημα διατάξεις είναι εκείνες του άρθρου 100 του Ν. 3852/2010 και του άρθρου 50 παρ.1 περ. στ' του Ν.4430/2016. Οι εν λόγω διατάξεις εντάσσονται σε διαφορετικούς νόμους και η εφαρμογή των μεν δεν εμπλέκεται στην εφαρμογή των δε καθ' όσον έχουν αυτοτελές αντικείμενο ρύθμισης: Το μεν άρθρο 100 του Ν.3852/2010 οργανώνει τη κατάρτιση προγραμματικών συμβάσεων από τους ΟΤΑ, το δε άρθρο 50 παρ. 1 περ. στ' του Ν.4430/2016 ρυθμίζει την παραχώρηση με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ακινήτων των ΦΚΑ σε φορείς του δημοσίου τομέα προς εξυπηρέτηση δημοσίου ή κοινωφελούς σκοπού.

Β. Από την επισκόπηση των ως άνω διατάξεων προκύπτει ότι οι διατάξεις του άρθρου 50 παρ. 1 περ. στ' του Ν. 4430/2016 παρίστανται ως προδήλως ανεφάρμοστες στη περίπτωση που τίθεται με το ερώτημα. Τούτο συνάγεται εκ του ότι οι διατάξεις αυτές αναφέρονται μεν σε ΝΠΔΔ, προς τα οποία είναι δυνατή η παραχώρηση, πλην όμως δεν μνημονεύουν ρητά τους ΟΤΑ ανάμεσα στους εν λόγω φορείς. Οι ΟΤΑ, σύμφωνα με τις συνταγματικές προβλέψεις (Συντ. άρθρ.102 επ.) και την πάγια νομοθετική τακτική αποτελούν αυτοτελή κατηγορία δημόσιων νομικών προσώπων, δεν υπάγονται στα εν γένει νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και πρέπει ρητά να μνημονεύονται στις νομοθετικές ρυθμίσεις που τους αφορούν.

Κατόπιν αυτού και δεδομένου ότι οι διατάξεις δημοσίου δικαίου, όπως οι κρινόμενες, ερμηνεύονται στενά, στα εκεί αναφερόμενα ΝΠΔΔ δεν εμπίπτουν οι ΟΤΑ, αφού δεν αναφέρονται ρητά. Συνέπεια του ανεφάρμοστου των ως άνω διατάξεων είναι ότι κρίσιμες και μόνες εφαρμοστές διατάξεις είναι εκείνες του άρθρου 100 του Ν.3852/2010 περί προγραμματικών συμβάσεων των ΟΤΑ. Αυτονόητος όρος, πάντως, για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων είναι ότι η διοίκηση πρέπει ελέγξει προηγουμένως τη συνδρομή απαρεγκλίτως των ουσιαστικών και διαδικαστικών προϋποθέσεων που εκεί τάσσονται για τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, περί των οποίων προϋποθέσεων δεν τίθεται με το ερώτημα ιδιαίτερος νομικός προβληματισμός.

Κατόπιν αυτού, σύμφωνα με τη μειοψηφούσα γνώμη, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με βάση τα στοιχεία της υπηρεσίας και τα όσα αναφέρονται στο ερώτημα, εφαρμοστές διατάξεις στη περίπτωση που τίθεται από την ερωτώσα υπηρεσία, είναι εκείνες του άρθρου 100 του Ν.3852/2010.

12) ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Στο ερώτημα που τέθηκε από την αρμόδια Υπηρεσία, το ΣΤ' Τμήμα γνωμοδότησε κατά πλειοψηφία ότι η παραχώρηση από τον ΕΦΚΑ στον Δήμο Αθηναίων των ακινήτων που αναφέρονται στο ιστορικό, δεν μπορεί να γίνει στο πλαίσιο προγραμματικής σύμβασης κατ' άρθρο 100 του ν. 3852/2010, αλλά σύμφωνα με το άρθρο 50 του ν.4430/2016. Η απόφαση παραχώρησης των ακινήτων αυτών, η οποία εκδίδεται από τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, πρέπει να

ορίζει τους όρους της παραχώρησης μετά από γνώμη των Διοικητικών Συμβουλίων των Φορέων, την διάρκειά της, το αντάλλαγμα, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 29 -10 -2018

Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Δούσαπουλος

Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Σοφία Παναχράντου-Αναγνώστου

Πάρεδρος ΝΣΚ

A handwritten signature in black ink, belonging to Sofia Panachrantou-Anagnostou.